

Tätä kirjoitelmaa päivitetään ja täydennetään, todennäköisesti usein.
Hävitä vanha versio, kun uusi ilmestyy.

Reijo Martikainen
Ruokavirasto
reijo.martikainen@ruokavirasto.fi

Maaseudun yritysten ja maatalouden alkutuotannon yritysten väliaikaiset tuet

- vinkkejä tuen hakemiseen ja myöntämiseen

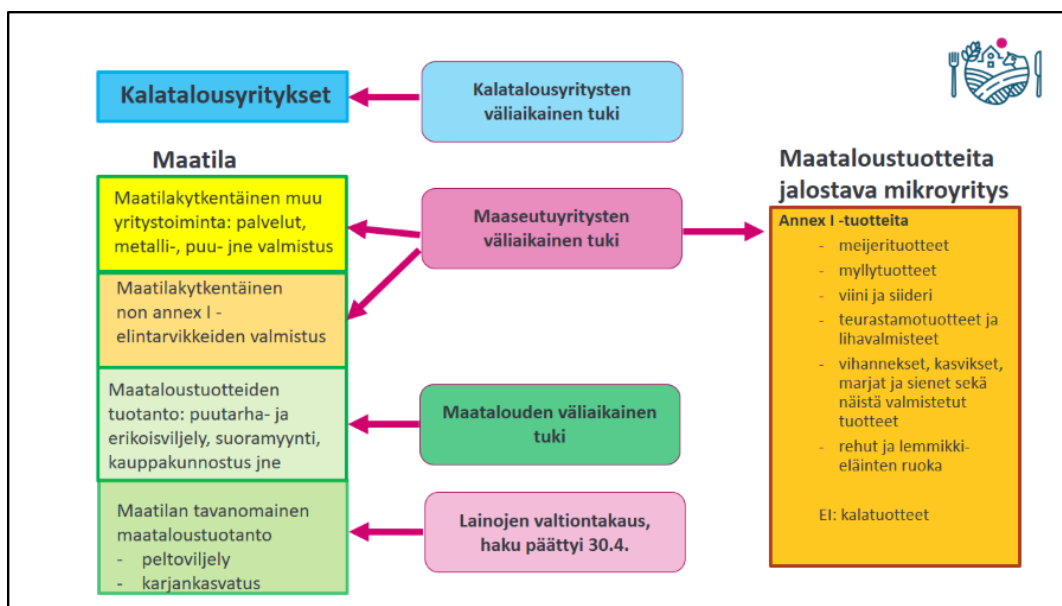
Nämä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan väliaikaiset tuet on tarkoitettu helpottamaan covid-19 -epidemiasta johtuvien markkina- ja tuotantohäiriöiden aiheuttamaan taloudellisen tilanteen heikkene- mistä.

Molempia väliaikaisia tukia myönnetään koko Suomessa, siis myös Ahvenanmaalla. Valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena toimii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. ELY-keskukset käsittelevät tukihakemukset Ely-keskukseen saapumisjärjestyksessä ja myöntävät tuet. Tuet maksetaan ilman erillistä hakemusta välittömästi myöntämisen jälkeen.

Toimivaltainen on se Ely-keskus, jonka alueella yrityksen *kotipaikka* sijaitsee. Ahvenanmaan osalta toimivaltainen on Varsinais-Suomen Ely-keskus. Ahvenanmaan hakemukset ohjautuvat Hyrrässä Varsinais-Suomen Ely:lle ilman eri toimenpiteitä.

Maaseudun yritysten väliaikaisesta tuesta käytetään jatkossa tässä asiakirjassa lyhennettä *maaseutuyritysten väliaikainen tuki* ja maatalouden alkutuotannon yritysten väliaikaisesta tuesta *maatalouden väliaikainen tuki*.

Kalatalousyrityksille on oma väliaikainen tukijärjestelmänsä. Kaloihin tai kalan jalostukseen liittyviä yrityksiä ei tueta maaseutuyritysten eikä maatalouden väliaikaisilla tuilla. Kalatalousyrityksille on oma väliaikainen tukensa.

Maaseutuyritysten väliaikainen tuki

Tukea voidaan myöntää:

- 1) maatalouden yhteydessä harjoitettavaan maatalouden ulkopuoliseen yritystoimintaan (jäljempänä *maatilakytkentäinen yritystoiminta*)
- 2) maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämistä harjoittavalle mikroyritykselle (jäljempänä *jalostusyritys*)

Mitä on maatilakytkentäinen yritystoiminta?

Maatilakytkentäinen yritystoiminta on maatilalla tai maatilalta käsin harjoitettavaa yritystoimintaa, joka verotetaan maatilalla samassa verotusyksikössä. Maatilakytkentäistä yritystoimintaa ei ole erillisessä yhtiössä, toiminimellä tai vastaavasti harjoitettu yritystoiminta, vaikka yrittäjä olisikin viljelijä tai maatilakotitalouden jäsen.

Maatilakytkentäinen yritystoiminta on jotain muuta kuin maataloutta. Sen myyntitulot muodostuvat palveluiden mynnistä tai sellaisten tuotteiden mynnistä, jotka eivät ole maataloustuotteita. Maataloustuotteita ovat EU:n perustamissopimuksen liitteessä 1 (jäljempänä *annex-lista*) luetellut tuotteet.

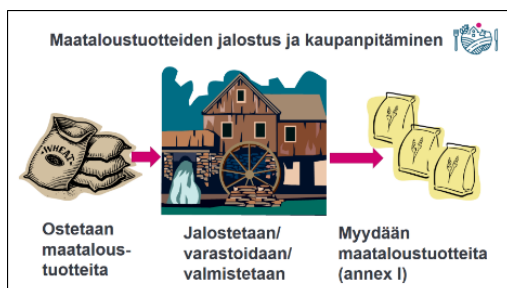
Tyypillistä maatilakytkentäistä yritystoimintaa on:

- matkailu- ja ravitsemispalvelut
- koneurakointi
- kone- ym. korjaamot
- metalli-, puu- tai muu valmistustoiminta
- sellaisten elintarvikkeiden valmistus, jotka eivät ole annex-listalla mainittuja maataloustuotteita (esimerkiksi kotileipomo, jäätelön tai oluen valmistus)

Jos maatila myy maataloustuotteita, tai kaupakunnostus tilalla tuotettuja tuotteita ja sitten myy niitä, se kuuluu maatalouden väliaikaisen tuen piiriin.

Mikä on jalostusyritys?

Maataloustuotteita jalostava yritys ostaa maataloustuotteita (annex-listan tuote), valmistaa tästä raaka-aineesta tuotteita, jotka edelleen ovat maataloustuotteita ja myy niitä. Jalostava yritys voi myös myydä ostamansa maataloustuotteen niin, että sen olomuoto ei ole muuttunut. Tästä johtuu jalostusyrityksen yritystoiminnan virallinen nimi: maataloustuotteiden jalostus ja kaupan pitäminen. Jalostusyritykseksi luetaan myös esimerkiksi lihakauppa tai torimyyniä harjoittava vihanneskauppias.

Olennaista on, että jalostusyrityksen liikevaihto koostuu maataloustuotteiden myymisestä, joko vähittäis- tai tukkumyynninä taikka myyntinä tuotetta edelleen jalostavalle yritykselle. Tämä tarkoittaa sitä, että rahtityönä tai palveluna maataloustuotteita käsittelevä yritys (esimerkiksi teurastamo, joka ei missään vaiheessa

omista teuraseläintä tai lihaa taikka kiertävä mylly, joka käy tiloilla valmistamassa rehua tilan raaka-aineista) ei ole jalostusyritys.

Monessa tapauksessa yritys sekä jalostaa maataloustuotteita että valmistaa sellaisia elintarvikkeita, jotka eivät ole annex-listan tuotteita. Tällöin yritys katsotaan tuen piiriin kuuluvaksi, jos yli puolet vuosimyynnistä koostuu maataloustuotteiden myynnistä. Tällainen yritys voisi olla pienmeijeri, joka tekee myös jäätelöä tai mylly, jonka yhteydessä toimii leipomo.

Tukeen oikeutettuja ovat vain mikroyrityskokoiset jalostusyrietykset. Mikroyrityksessä on vähemmän kuin 10 työntekijää ja sen liikevaihto tai tase voi olla enintään kaksi miljoonaa euroa. Yrityksen tulee olla riippumaton eli toinen yritys tai julkinen taho voi omistaa enintään 25 % sen osakkeista/äänivallasta. Jos toisen yrityksen omistusosuus on suurempi kuin 25 prosenttia, mikroyrityksstatus voidaan selvittää komission pk-määritelmän avulla (http://publications.europa.eu/resource/cellar/79c0ce87-f4dc-11e6-8a35-01aa75ed71a1.0007.01/DOC_1).

Työntekijöiden määrään lasketaan vuosityöpaikoiksi muutettuna kokopäiväiset, osa-aikaiset, määräaikaiset ja kausityöntekijät. Mukaan lasketaan myös yrityksen johtamiseen osallistuvat omistajat sekä yrityksessä säännöllisesti työskentelevät yhtiökumppanit, jotka saavat yritykseltä rahamääräisiä etuja. Työntekijämäärään ei lasketa oppisopimussuhteessa tai ammatillisessa koulutuksessa olevia opiskelijoita.

Maataloustuotteet (annex-listalla olevat tuotteet) [Annex I -lista](#)

Maataloustuotteet on lueteltu EU:n perustamissopimuksen liitteessä 1. Listan numerokoodit ovat tullinimikkeistön ns. cn-koodien pääryhmiä. Jos yksittäisen tuotteen asemaa halutaan selvittää, listaa on verrattava tarkempaan koodistoon, joka on saatavilla tullin sivuilta <https://tulli.fi/tilastot/cn-nimikkeisto>. Vertailussa on huomioitava, että joidenkin pääryhmien koodi on saattanut muuttua, joten myös otsikkotekstejä on syytä verrata.

Maataloustuotteita tuotteita ovat maatalouden alkutuotteiden lisäksi esimerkiksi:

- meijerituotteet
- myllytuotteet
- liha ja lihavalmisteet
- vihannekset, kasvikset ja näistä valmistetut tuotteet
- viini ja siideri (käymistietä valmistettu)
- rehut ja lemmikkieläinten ruoka

Elintarvikkeita, jotka EIVÄT ole maataloustuotteita:

- leipomotuotteet, myslit, makaronit
- suklaa, kaakaomassa, makeiset, purukumi
- jäätelö
- keitot ja kastikkeet
- olut, väkevät alkoholijuomat ja juomasekoitukset
- muut juomat lukuun ottamatta hedelmä- ja marjamehuja

Jalostusyrietyksinä voidaan tukea siis merkittävää osaa elintarvikkeita jalostavista mikroyrityksistä. Tässä on huomattava, että kalaa raaka-aineena käyttävät elintarvikevalmistajat eivät kuulu maaseutuyritysten tuen piiriin eivätkä myöskään maatalouden väliaikaisen tukeen.

Maatalouden väliaikainen tuki

Maatalouden väliaikainen tuki on tarkoitettu maataloille tai vastaaville alkutuotantoyrityksille, joiden markkinat ovat olennaisesti supistuneet tai loppuneet kokonaan covid-19 -epidemian takia ja tuotteille ei ole vaihtoehtoisia markkinakanavia.

Maatalouden väliaikaisen tuen piiriin kuuluvat esimerkiksi:

- mehiläistalous ja hunajantuotanto
- perunan, kasvien tai muiden tilalla tuotettujen käsittely (pakkaus, kauppakunnostus) maatilalla ennen ensimyyntiä
- puutarha-, taimitarha- ja muu erikoisviljely
- maatila/puutarha myy maataloustuotteita suoraan ravintoloille, suurtalouksiin, torimyyntinä tai muuten poiketen tavanomaisista myyntitavoista (myynti meijereille, teurastamoille, isoille viljanjalostajille).

Tuen hakeminen ja myöntämisen edellytykset maaseutuyritysten väliaikaisessa tuessa ja maatalouden väliaikaisessa tuessa

Seuraavassa molempien tukien ehtoja käsitellään yhdessä tai rinnakkain, koska ne ovat pitkälti samoja.

Tukikelpoisen yritystoiminnan laajuus

Tuettavalla toiminnalla tulee olla olennainen taloudellinen merkitys ja sen vuosittainen liikevaihdon on oltava vähintään 10 000 euroa. Tässä tarkoitetaan viime vuoden liikevaihtoa. Käytännössä yrityksen normaalioloissa tälle vuodelle odotettu liikevaihto tulisi olla huomattavasti suurempi, koska vähimmäistukeen edellytetään 6250 euron menoja.

Maatilakytkeäisen yritystoiminnan tai maatalouden väliaikaiseen tukeen oikeutetun yritystoiminnan liikevaihto tulee olla vähintään 20 prosenttia maatalon koko liikevaihdosta.

Maaseutuyrityksen väliaikaisen tuen piiriin voidaan hyväksyä maataloustuotteiden jalostusta harjoittava mikroyritys, joka antaa toimeentulon yrittäjälle tai vähintään yhdelle työntekijälle.

Tuen määrä

Tukea myönnetään 80 prosenttia yritystoiminnan jatkumisen turvaaviin välttämättömiksi arvioituihin menoihin. Näitä menoja voidaan laskea tuen piirin enintään kuuden kuukauden pituiselta aikajaksolta, jonka alkamisajankohta on aikaisintaan 16. maaliskuuta 2020.

Arvioitaessa ajanjakson pituutta, jolta menoja voidaan hyväksyä, on otettava huomioon jo kulunut ja tuleva aika, jona tuotteiden tai palvelujen kysyntä on merkittävästi alentanut tai loppunut tai tulee alentumaan. Esimerkiksi ravivalmennusta harjoittavien yritysten osalta voitaisiin huomioida vain kolmen kuukauden menot, jos ravikilpailutoiminta saadaan käyntiin jo kesäkuun alkupuolella. Matkailuyritysten osalta pitäisi pysyä ennustamaan, palautuuko kysyntä ennalleen ehkä jo heinäkuussa tai onko yrityksellä ollut normaaliolosuhteissa merkittävää myyntiä maaliskokuussa.

Tuen enimmäismäärä on 10 000 euroa. Tukea ei voida myöntää, jos tuen määrä olisi pienempi kuin 5000 euroa. Vähimmäistuki edellyttää siis tukikelpoisia menoja 6250 euroa.

Tukihakemus ja hankesuunnitelma

Tukea voi hakea pelkästään Hyrrä-järjestelmän kautta. Hyrrän hakemusosio on pyritty tekemään niin, että hakija täyttää mahdollisimman paljon tukipäätöksen valmisteluun tarvittavista tiedoista suoraan Hyrrään, niin että tarvittaisiin mahdollisimman vähän erillisiä Hyrrään tallennettavia liitteitä.

Tukihakemukseen täytetään seuraavia tietoja:

- 1) kuvaus yrityksen toiminnasta normaaliolosuhteissa
  - yrityksen omistus/omistajat, jos kyseessä yhtiö
  - mikroyritysten osalta yrityksen kokotiedot (työntekijöiden lukumäärä, liikevaihto)
  - mitä yritys tuottaa/tekee, mitä palveluita se tarjoaa, kuinka paljon
  - kenelle myydään, myyntikanavat (olennainen tieto, kun arvioidaan koronan vaikutuksia)
- 2) selvitys yrityksen taloudellisen tilanteen heikkenemisestä
  - miten korona on jo vaikuttanut yrityksen myyntiin ja asiakkaisiin
  - kuinka paljon; esimerkiksi vertailu tammi-huhtikuu 2019 tämän vuoden vastaavaan jaksoon
  - miten kysynnän arvioidaan kehittyvät lähikuukausina. Jos tukea haetaan koko 6 kuukauden jaksoksi ja koronan vaikutus on alkanut jo alkutalvesta, niin arvioidaan jaksoa hakemushetkestä syyskuun puoliväliin.3.-16.9. Tässä voidaan esimerkiksi verrata ennakkotilausten määrää viime vuoteen, jos kyseessä on sellainen yritystoiminta, jonka myynti perustuu ennakkotilauksiin.
- 3) suunnitelma talouden vakauttamiseksi suunnitelmajaksolla
  - jo toteutetut toimenpiteet (lomautukset, lainojen lyhennysten lykkäykset, tuotannon uudelleen suuntaaminen, tilapäiset tai uudet myyntituotteet jne)
  - suunnitellut ja mahdolliset toimenpiteet
- 4) hakemuksen perusteena olevat menot

Tuen piiriin hyväksyttävät menot

Avustusta voidaan myöntää seuraaviin kohtuulliseksi arvioituihin menoihin:

- 1) palkkamenot
  - niiden työntekijöiden palkat, jotka oli ja on välttämätöntä pitää töissä yritystoiminnan supistumisesta huolimatta
  - palkkamenoina voidaan hyväksyä todelliset palkat, kuitenkin enintään 2000 euron kuukausipalkka lisättyinä 30 prosenttia palkan sivukustannuksia
  - laskennallista yrittäjänpalkkaa ei varsinaisesti huomioida. Tukea ei myönnetä kehittämistoimintaan, joten tuki ei velvoita yrittäjää työntekoon. Jos yrityksen kysyntä ei kokonaan ole loppunut, yrittäjä lienee kuitenkin viimeinen, joka yrityksessä työskentelee.
- 2) vuokramenot ja kiinteistömenot
  - toimitilasta aiheutuneet vuokramenot
  - kiinteistön hoidosta aiheutuneet menot
  - kiinteistövero
  - tiemaksut
  - vakuutukset
  - toimitilaan kohdistuvien pitkäaikaisten lainojen korot

- jätemaksut
  - sähkömaksut
- 3) ulkopuolisten asiantuntijoiden käytöstä aiheutuneet menot
- asiantuntija-apu sopeuttamissuunnitelman laatimiseen
  - ei varsinaisia yrityksen kehittämiseen liittyviä asiantuntijapalveluita
- 4) muut 1-3-kohdassa tarkoitettuja menoja vastaavat yritystoiminnan jatkumisen turvaavat välttämättömät menot
- koneiden ja laitteiden vuokramenot, ei kuitenkaan leasing-vuokria
  - koneisiin, laitteisiin ja vastaaviin investointeihin kohdistuvien pitkäaikaisten lainojen korot
  - eläkemaksut
  - vakuutukset
  - eläimiin perustuvassa yritystoiminnassa (ratsastus- ja ravitallit, lemmikkieläinpihat tms) myös eläinten ruokinta- ym. ylläpitokustannukset. Eläimet on pidettävä hengissä, vaikka niiden avulla ei voida palveluja tarjota.

Menoiksi ei hyväksytä investointeja eikä tuotantopanosten hankintamenoja.

Kaikki edellä mainitut menot otetaan huomioon enintään kuuden pituiselta jaksolta. Vuotuisista vakuutus-, eläke-, jäte- yms. maksuista ja koroista huomioidaan enintään puolen vuoden osuus. Tämä ei tarkoita, että maksut olisi maksettu tai tulisivat maksettavaksi juuri tukijaksolla. Kiinteänä vuosittain toistuvat menot voidaan poimia hakemukseen viime vuoden kirjanpidosta.

Maatilakytkeissä yrityksissä voidaan ottaa huomioon maatalan kanssa yhteisistä kiinteistömenoista tai vastaavista vain tukihakemuksen kohteena olevaan muuhun yritystoimintaan kohdistuva osuus. Tässä voidaan jakoperusteena käyttää yksinkertaisuuden vuoksi liikevaihtojen suhdetta.

Päätöksenteko ja harkinta

Taloudellisen tilanteen heikentyminen

Tukea voidaan myöntää yritystoimintaan ja yrityksille, joiden taloudellinen tilanne on merkittävästi heikentynyt covid-19 -epidemian takia vuoden 2020 aikana, mutta joilla muuten on kannattavan toiminnan edellytykset.

Merkittävänä yritystoiminnan taloudellisen tilanteen heikkenemisenä lienee syytä pitää muissa tuissa käytössä olevaa 30 prosentin liikevaihdon alenemista. Tässä on kuitenkin otettava huomioon, että maaseutuyritysten ja maatalojen toiminta voi olla hyvin kausiluonteista. Tällöin esimerkiksi viime vuoden ja tämän vuoden tammi-huhtikuun liikevaihtojen vertailu ei suoraan kerro, miten suuri olisi koko vuoden liikevaihdon vähentyminen. Olennaista on selvittää, että heikkeneminen on tapahtunut tämän vuoden aikana, eivätkä taloudelliset vaikeudet ole olleet olemassa jo viime vuonna.

Selkeä taloudellisen tilanteen heikentymiseen johtava tekijä on kysynnän väheneminen tai loppuminen. Tästä ei aina ole mahdollista saada yksiselitteistä dokumentointia, varsinkin kun kysynnän heikkenemistä osin joudutaan ennakoimaan. Tässä on syytä päätöksiä valmisteltaessa luottaa pitkälti asiakkaan hakemuksessa esittämään selvitykseen ja arkijärjellä päättelyyn. Onko kysynnän vähentyminen koronasta johtuvaa, vai onko metsäkoneurakoitsijan tai lumeenaurajaan tienestien tippuminen ollut pikemmin epätavallisen

talvisään syytä? On taas selvää, että juhla- ja pitopalveluja tarjoavan yrityksen kysyntä on kokonaan loppunut. Tuskin häitä- tai perhejuhlia järjestetään koko tulevana kesänä. Tällöin kuuden kuukauden tukijaksoa ei pitemmälle tarvinne perustella.

Menojen realistisuuden ja hyväksymisen arvioinnissa on olennaista, että yritys normaaliolosuhteissa pysyisi niistä suoriutumaan. Vähimmäistuen edellyttämä menojen määrä 6250 euroa käytettäessä puolen vuoden jaksoa ei liene mahdollinen, jos yrityksen odotettu liikevaihto vain niukasti ylittää asetuksen vaatiman 10 000 euroa. Vähimmäisliikevaihto onkin kirjattu asetukseen pikemmin vain karsimaan lähes harrastelijat pois hakijoiden joukosta. Tässä on huomattava, että vähimmäisliikevaihto on historiatieto viime vuodelta ja hakemuksessa esitetyt menot tulisivat maksetuksi tämän vuoden odotetulla liikevaihdolla.

Liikaa ei ole syytä kiinnittää huomiota menneeseen liikevaihtoon. On tilanteita, jossa esimerkiksi lähes aloitettava yritys on viime vuonna vain niukasti ylittänyt vähimmäisliikevaihdon, mutta tänä vuonna liikevaihto olisi huomattavasti kasvanut. Tuen määrän sitominen suoraan liikevaihtoon ei siten ole perusteltua, mutta välillisesti toki yritystoiminnan laajuus tulee huomioitua menojen määrää ja odotettua liikevaihtoa vertaamalla.

Maatilakäytännön yritystoiminnan tulot pitäisi pystyä selvittämään verotuksen 2-lomakkeelta ja asiakkaan toimittamien tietojen pohjalta. Kakkoslomakkeen tiedoilla pitkälti pystytään osoittamaan myös muun yritystoiminnan osuutta maatilalla kaikista tuloista.

Muun yritystoiminnan liikevaihto?

Veroinnista täydentävä tieto antaa (nimi)		Puhelinnumero	
2 Tuloverolaskelma (kaikki maatilat yhteensä)			
A Maatalouden tulot		Muistilpanot	Verotus
		euroa	snt euroa
Arvonlisäverollinen myynti 24 %			
1 Myyntitulot kotieläimistä (ilman arvonlisäveroa, ei jaksotettuja myyntituloja)			
2 Jaksotettavat myyntitulot kotieläimistä vuonna 2019			
3 Vuoden 2019 tuloksi jaksotetut myyntitulot kotieläimistä (vuosilta 2017–2019)			
4 Muut myyntitulot (ilman arvonlisäveroa)			
Arvonlisäverollinen myynti 14 %			
5 Kotieläintuotteiden myyntitulot (ilman arvonlisäveroa)			
6 Kasvinviljelytuotteiden myyntitulot (ilman arvonlisäveroa)			
Arvonlisäverollinen myynti 10 %			
7 Majoituspalveluiden yms. myyntitulot (ilman arvonlisäveroa)			
Maatalouden arvonlisäverottomat tulot, alv 0 %			
8 Valtiolta saadut tuet			
9 Muut arvonlisäverottomat tuet ja korvaukset			

Valtionavustuslain mukaan tuen tarpeellisuutta harkittaessa on otettava huomioon myös tuen hakijan oma rahoitusasema. Tämä voi tulla esille esimerkiksi tapauksissa, että maatilayrittäjällä on myös laajaa muuta yritystoimintaa erillisessä yhtiössä.

Tukien yhteensovitus

Avustuksen myöntämisen ehtona on, että tuen hakija ei ole saanut muuta avustusta samaan tarkoitukseen. Lainojen valtiontakaukset eivät estä tuen myöntämistä.

Maatalouden väliaikaista tukea ei myönnetä yritykselle, joka on oikeutettu saamaan maaseutuyritysten väliaikaista tukea. Näitä molempia tukia ei siis voida myöntää samalle maatilalle.

Maaseutuyritysten väliaikaista tukea voidaan myöntää yritykselle, joka on saanut yksityrittäjän tukea. Tällöin tuen määrää laskettaessa siitä on vähennettävä saatu yksityrittäjätuki. Näissä tapauksissa kustannusten hyväksymiseen on kiinnitettävä tavanomaista enemmän huomiota.

Ely-keskuksen kehittämiseen myöntämät kriisituet tai Business Finlandin myöntämät kriisituet eivät kohdistu välttämättömiin menoihin, joten niiden yhteensovittaminen on mahdollista maaseutuyritysten väliaikaisen tuen kanssa.